

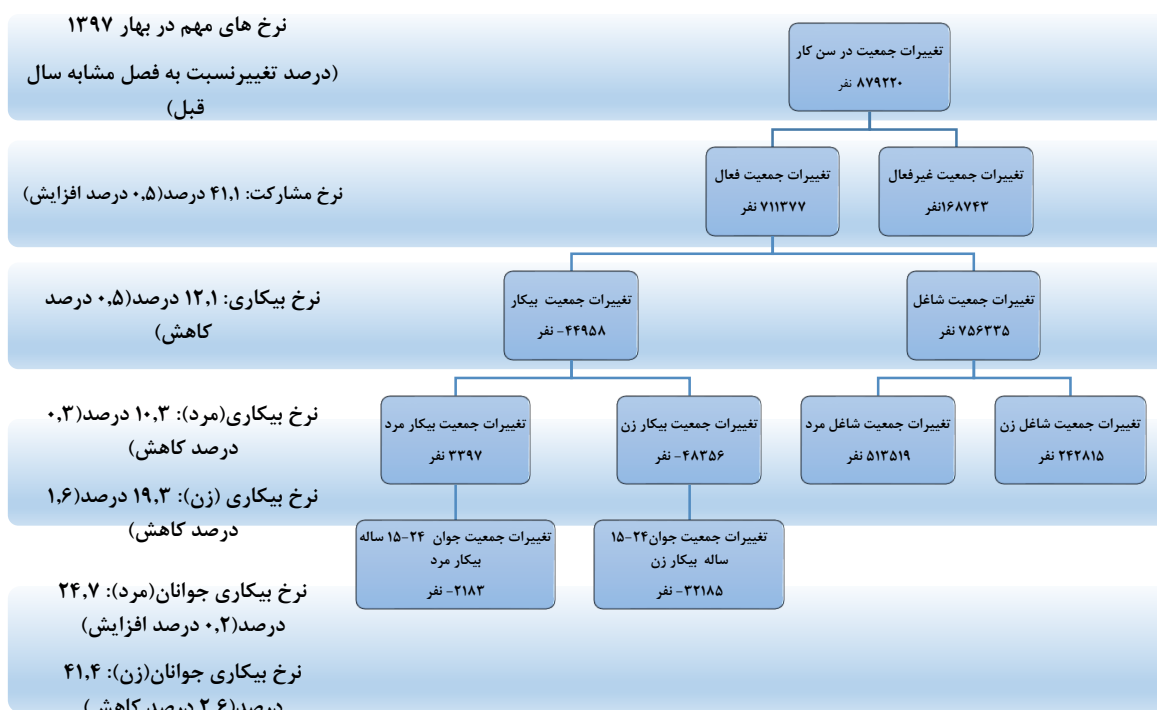

تحلیل شاخص‌های بازار کار در فصل بهار ۱۳۹۷

چکیده

با توجه به تحولات شتابان و مهم بازار کار کشور در فصول اخیر، تمرکز بیشتر بر تحلیل کوتاهمدت این بازار می‌تواند حاوی اطلاعات ارزشمند و حتی رفع‌کننده ابهام‌ها و برخی سؤالات موجود درخصوص این تحولات باشد. درخواست‌های مکرر نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی در خصوص تحولات بازار کار تهیه این گزارش‌ها را ضروری نموده و انتظار می‌رود این گزارش‌ها بتواند از طریق ارائه به‌روزترین تحلیل‌ها و اطلاعات بازار کار برای سطوح مختلف قانونگذاری و سیاستگذاری مفید باشد. در ادامه تغییرات مهمترین شاخص‌های بازار کار در بهار ۱۳۹۷ نسبت به فصل مشابه سال قبل ارائه شده است.

نمودار ۱. تغییر مهمترین متغیرهای بازار کار در فصل بهار ۱۳۹۷ نسبت به بهار ۱۳۹۶

معاونت پژوهش‌های اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصادی

مشخصات گزارش

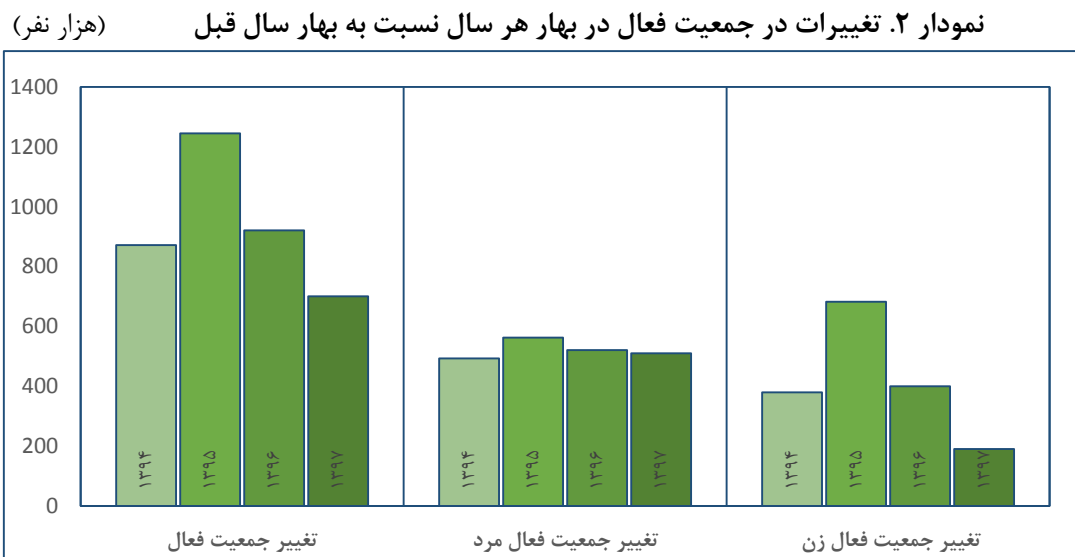
شماره مسلسل:
۲۲۰۱۶۰۷۸

تاریخ انتشار:
۱۳۹۷/۷/۲

مأخذ: چکیده نتایج طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران در بهار ۱۳۹۷.

۱. جمعیت فعال و غیرفعال

– جمعیت فعال: آمار و ارقام نشان می‌دهد که سیل ورود نیروی کار به بازار کار که از فصل سوم سال ۱۳۹۳ شروع شده بود در فصل بهار ۱۳۹۷ نیز با شدت کم‌تر تداوم یافته است و جمعیت فعال نسبت به فصل مشابه سال قبل ۷۱۱ هزار نفر افزایش داشته است. طی سه سال منتهی به بهار ۱۳۹۶، به طور متوسط هر سال یک میلیون نفر به جمعیت فعال اضافه شده است که تقریباً نیمی از آن مردان و نیم دیگر زنان بوده‌اند اما در بهار ۱۳۹۷ نسبت به بهار ۱۳۹۶، ۷۱۱ هزار نفر به جمعیت فعال اضافه شده است که در این بین ۵۱۰ هزار نفر آن مردان و ۱۹۰ هزار نفر آن زنان بوده‌اند. نمودار ۲ نشان می‌دهد روند نزولی افزایش جمعیت فعال در سه سال اخیر ناشی از کاهش ورود زنان به بازار کار بوده است که لازم است علل آن بیشتر مورد بررسی قرار گیرد. در واقع افزایش جمعیت فعال زنان از ۶۸۳ هزار نفر در بهار ۱۳۹۵ نسبت به بهار ۱۳۹۴ به حدود ۱۹۰ هزار نفر در بهار ۱۳۹۷ نسبت به بهار ۱۳۹۶ رسیده است، این در حالی است که طبق آمار مرکز آمار ایران جمعیت در سن کار زنان افزایش داشته است.

مأخذ: همان.

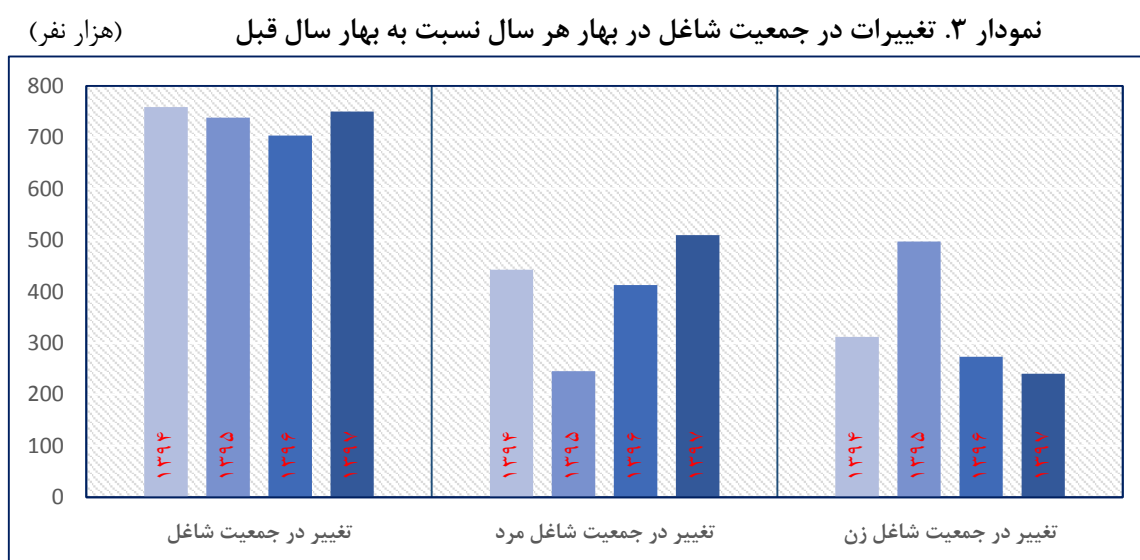
– نرخ مشارکت: همچنین نرخ مشارکت در بهار ۱۳۹۷، ۴۱/۱ درصد بوده است که نسبت به بهار ۱۳۹۶ (۴۰/۶) ۰/۵ درصد افزایش داشته است و نرخ مشارکت مردان و زنان به ترتیب طی این دوره ۰/۸ و ۰/۴ درصد افزایش داشته و به ترتیب به ۶۵/۳ و ۱۶/۸ درصد رسیده است. بررسی این ارقام نشان می‌دهد با وجود افزایش نرخ مشارکت نیروی کار، این نرخ به خصوص در زنان همچنان پایین‌تر از میانگین‌های جهانی است.

– جمعیت غیرفعال: طی سه سال منتهی به بهار ۱۳۹۷، جمعیت غیرفعال به طور متوسط ۳۴۰ هزار نفر کاهش داشته است که از این رقم سهم مردان ۱۲۰ هزار نفر و سهم زنان ۲۵۰ هزار نفر بوده است. اما جمعیت غیرفعال در بهار ۱۳۹۷ نسبت به بهار ۱۳۹۶، ۱۶۰ هزار نفر اضافه شده است. ۲۹۹ هزار نفر به جمعیت غیرفعال زنان اضافه شده است و جمعیت غیرفعال مردان نزدیک به ۱۳۰ هزار نفر کاهش داشته است. به عبارت دیگر، بیشتر زنان در سن کار به جمعیت غیرفعال اضافه شده‌اند و به تدریج تحولات خاص بازار کار در سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۶ (افزایش نرخ مشارکت، کاهش جمعیت غیرفعال و افزایش جمعیت شاغل ویژگی‌های خاص این دوره

بودند) در حال توقف است، به طوری که مشاهده می شود در فصل اول سال ۱۳۹۷ این تحولات در حال کمرنگ شدن هستند و از میزان آنها کاسته شده است.

۲. اشتغال

– **تغییر در جمعیت شاغلان:** آمار و اطلاعات نشان می دهد که طی سه گذشته (از بهار ۱۳۹۳ تا بهار ۱۳۹۶) به طور متوسط سالیانه ۷۳۰ هزار نفر به جمعیت شاغل اضافه شده است که ۳۷۰ هزار نفر آن مرد و ۳۶۰ هزار نفر آن زن بوده اند. اما در بهار ۱۳۹۷ نسبت به بهار ۱۳۹۶، بیش از ۷۵۰ هزار نفر به جمعیت شاغلان اضافه شده است که در این میان ۵۱۰ هزار نفر آن مردان و ۲۴۰ هزار نفر آن زنان بوده اند. نمودار ۳ به خوبی نشان می دهد علی رغم ثبات نسبی افزایش اشتغال در سه سال اخیر، با این حال روند افزایش تعداد شاغلان مرد و زن معکوس بوده است. به عبارت دیگر اشتغال زنان در سه سال منتهی به بهار ۱۳۹۷ نسبت به فصل مشابه سال قبل روندی کاهشی و اشتغال مردان روندی افزایشی داشته است.

مأخذ: همان.

– **ترکیب بخشی اشتغال:** از رقم نزدیک به هفتصد و پنجاه هزار نفر اشتغال زایی اتفاق افتاده در بهار ۱۳۹۷ نسبت به بهار ۱۳۹۶، حدود ۱۳۰ هزار نفر در بخش کشاورزی، ۱۷۰ هزار نفر در بخش صنعت و ۴۵۰ هزار نفر در بخش خدمات مشغول به کار شده اند.

۳. بیکاری

– **تغییر در جمعیت بیکار:** آمار و اطلاعات نشان می دهد که طی سه گذشته (از بهار ۱۳۹۳ تا بهار ۱۳۹۶) به طور متوسط سالیانه ۲۷۰ هزار نفر به جمعیت بیکار اضافه شده است که در این میان ۲۶۰ هزار نفر آن مرد و ۱۰۰ هزار نفر آن زنان بوده اند. اما در بهار ۱۳۹۷ نسبت به بهار ۱۳۹۶، جمعیت بیکار ۴۰ هزار نفر کاهش داشته است که علت عمده آن مربوط به کاهش جمعیت بیکار زنان به حدود ۴۸ هزار نفر بوده است اما جمعیت بیکار مردان حدود سه هزار نفر افزایش را نشان می دهد. همچنین جمعیت بیکار شهری نزدیک به ۶۰ هزار

نفر کاهش و جمعیت بیکار روستایی ۱۸ هزار نفر افزایش داشته است. همچنین جمعیت بیکار جوان ۱۵-۲۴ ساله، ۳۴۳۶۷ نفر کاهش داشته و بیکاری فارغ‌التحصیلان عالی نیز، ۴۸۷۷۰ نفر کاهش داشته است. البته اینها پدیده‌های مهمی است، اما با توجه به کوچک بودن ابعاد آن چندان توسط جامعه قابل لمس نیست.

(هزار نفر)

جدول ۱. ترکیب جمعیت بیکار در بهار ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

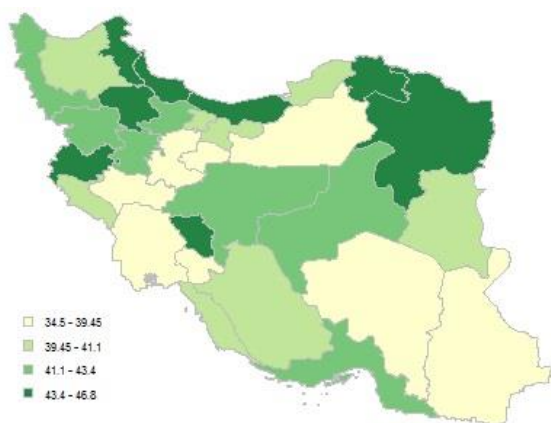
روستایی	شهری	فارغ التحصیلان	جوانان ۱۵-۲۴ سال	زن	مرد	کل	
۵۵۰	۲۸۱۷	۱۲۵۹	۸۶۷	۱۱۱۹	۲۲۴۸	۳۳۶۷	بهار ۱۳۹۶
۵۶۹	۲۷۵۳	۱۲۱۰	۸۳۳	۱۰۷۱	۲۲۵۱	۳۳۲۲	بهار ۱۳۹۷
۱۹	-۶۴	-۴۹	-۳۴	-۴۸	۳	-۴۵	تغییرات

مأخذ: همان.

– نرخ بیکاری: به‌طور متوسط طی فصول بهار سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۶، نرخ بیکاری ۱۱/۹ درصد بوده است که در بهار ۱۳۹۷ به ۱۲/۱ درصد رسیده است. به‌عبارت دیگر نرخ بیکاری در این فصل (حتی در زنان و مردان نیز) بالاتر از رقم متوسط آن طی سه سال گذشته بوده است. نرخ بیکاری در بهار ۱۳۹۷ نسبت به فصل مشابه در سال قبل ۰/۵ درصد کاهش داشته است. همچنین نرخ بیکاری در مردان و زنان در بهار ۱۳۹۷ نسبت به بهار ۱۳۹۶، به‌ترتیب ۰/۵ و ۰/۳ درصد کاهش را نشان می‌دهد و در بین جوانان ۱۵-۲۴ ساله و فارغ‌التحصیلان عالی نیز به‌دلیل کاهش تعداد بیکاران و افزایش جمعیت فعال نرخ بیکاری کاهش نشان می‌دهد. نرخ بیکاری شهری در بهار ۱۳۹۷ نسبت به بهار ۱۳۹۶، ۰/۸ درصد کاهش داشته است اما نرخ بیکاری روستایی ۰/۱ درصد افزایش را نشان می‌دهد.

– وضعیت استان‌ها: بررسی نرخ بیکاری در استان‌های مختلف کشور نشان می‌دهد که در بهار ۱۳۹۷ نسبت به بهار ۱۳۹۶، استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان، آذربایجان غربی، چهارمحال بختیاری، هرمزگان، یزد و تهران در نرخ بیکاری افزایش محسوسی داشته‌اند و استان‌های اردبیل، گلستان، خراسان جنوبی، البرز و اصفهان بیش‌ترین کاهش را در نرخ بیکاری داشته‌اند. همچنین استان‌های گیلان (۴۶/۸ درصد)، خراسان شمالی (۴۶ درصد) و اردبیل (۴۵/۷ درصد)، بیش‌ترین نرخ مشارکت را در بین استان‌های کشور دارند. نقشه‌های زیر ترکیب نرخ بیکاری و نرخ مشارکت استان‌های مختلف کشور در بهار ۱۳۹۷ را نشان می‌دهد.

نقشه ۲. نرخ مشارکت به تفکیک استان‌ها در بهار ۱۳۹۷

نقشه ۱. نرخ بیکاری به تفکیک استان‌ها در بهار ۱۳۹۷

